

Barraca de la font del Prat

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Rasot del Puig
Alçada: 356

Coordenades:

Latitud: 41.63078
Longitud: 1.88345
UTM Est (X): 406997
UTM Nord (Y): 4609386

Classificació

Número de fitxa: 08053-414
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Popular Modern Contemporani
Segle: XVIII-XIX
Estat de conservació: Bo
Protecció: Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés: Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08052A008000210000OW
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 18/03/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca, ubicada per sota una de les cingleres del turó de l'Escletxa. Per accedir-hi cal pujar a mà dreta del corriol que mena des de la vinya del Macià, al vessant d'obaga del turó cap a la font del Prat. Des d'aquí cal vorejar la cinglera, entre mig de brolla de romaní, i cirerer d'arboç fins arribar a la barraca. La barraca està gairebé penjant, construïda en un cap de marge molt estret aprofitant un dels rocs que s'ha després de la cinglera. El terreny on es troba queda reforçat per una paret de pedra seca amb dos graons volats que permeten accedir-hi.

És de planta circular, de 2,20 metres de diàmetre interior. Els rocs més grossos sense desbastar es troben situats a la base, a la part exterior i al portal per donar més consistència i solidesa a l'edificació. Entremig hi ha el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. La porta està orientada al sud, amb una llinda, plana. Els brancals són rectes. Mesura 0,90 metres d'alçada per una amplada màxima de 0,55 metres i mínima de 0,45 metres. Els murs tenen un gruix de 0,60 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb la llosa de tancament desplaçada. Conserva gairebé la totalitat del voladís característic que impedeix les filtracions d'aigua cap a l'interior dels murs, en cas de pluja, tot i que ha perdut gairebé la totalitat del recobriment de terra i pedruscall, que la protegeix de l'erosió. A l'interior, té dos tinells situats arran de terra i una espitllera orientada a l'oest.

Aquesta barraca conté un gran nombre d'inscripcions gravades al seu interior. Algunes d'elles no es poden llegir degut a les concrecions calcàries que s'hi ha incrustat per les filtracions d'aigua. Una d'elles està situada a la pedra de la dreta de l'espitllera: XX (primera línia il·legible)/ 24 de (segona línia) /Abril 18XX (tercera línia)/ XXX(quarta línia inicials o nom).

La segona i tercera estan entrant a mà dreta: Per la primera d'elles, les concrecions calcàries han malmès una bona part del grafiti, realitzat en majúscules. Només es pot llegir DE / FA (primera línia); RE (segona línia)

Per la tercera de les pedres, hi ha tres línies clarament diferenciades i una data a la cantonera dreta i una inscripció o marca vertical a mà dreta. Wn (primera línia); (segona línia); De abril dia 8 (tercera línia); del 1904 (quarta línia)

Observacions:

S'ha pogut accedir a la barraca mercès als senyors Esteve i Joan Frontera que durant molts dies van estar obrint un antic camí de bast que s'havia perdut degut a l'abandonament de la vinya.

No està inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan

siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocós o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

